

Формування комунікативної компетентності в інклюзивному класі

Завдання сучасних закладів освіти – це виховання компетентної особистості, здатної до життєтворчої діяльності.

Комунікативна компетентність посідає особливе місце серед творчих проявів молодших здобувачів освіти. Навчаючи учнів спілкуватися, потрібно використовувати всі можливі види їхньої діяльності для розвитку мовлення. Адже, щоб знайти своє місце в житті, учень сучасного навчального закладу має бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах; уміти працювати в команді; добувати, переробляти інформацію, отриману з різних джерел.

Формування комунікативної компетентності здобувачів освіти початкової ланки відбувається великою мірою під час спілкування та взаємодії дитини з учителями й однокласниками. Розвиток комунікативних здібностей молодших школярів сприяє не тільки вмінню правильно і послідовно висловлювати свої думки, а й становленню учня як особистості, стимулює до спілкування поза межами уроків, надає можливість різносторонньому розвитку дитини. Необхідно створювати сприятливий психологічний клімат на уроках, плекати доброзичливі взаємини.

Комунікативна компетентність - це не лише вміння спілкуватися рідною та іноземними мовами, а й вміння взаємодіяти з людьми, виконувати різні соціальні ролі. Особливо гостро постає це питання для дітей з особливими освітніми потребами, що перебувають на інклюзивній формі навчання. Адже дуже часто їм важко соціалізуватися в колективі, їх не завжди розуміють однолітки. А дітей з вадами мовлення взагалі буває дуже важко зрозуміти.

Для формування комунікативної компетентності в учнів початкових класів, а особливо дітей з особливими освітніми потребами, необхідно створити умови, за яких у молодших школярів з'явилося б бажання та потреба щось сказати, виявити почуття, тобто поставити учнів у запропоновані обставини.

На етапі становлення класного колективу, в якому навчаються діти з особливими освітніми потребами варто використовувати вправи на встановлення психологічного комфорту в класі.

"Правила приймаємо і виконуємо"

Акцентуємо увагу учнів на їхній ролі й відповідальності за створення атмосфери в класі, де кожен відчувається прийнятим і частинкою колективу. Залучаємо учнів до створення "правил класу", які допоможуть регулювати їхню поведінку і навчитися з повагою ставитися один до одного. Спочатку діти створюють і обговорюють правила у маленьких групах. Сюди, обов'язково, залучаються діти з особливими освітніми потребами. Це стимулює їх до спілкування, що сприяє формуванню комунікативних здібностей. Потім групи збираються разом, щоб обговорити пропозиції і скласти загальні правила спільною згодою або голосуванням. Остаточний список правил вивішується в класі і до нього звертаємося в разі потреби.

"Дерево почуттів"

Пропонуємо учням повісити на дерево яблука зеленого кольору, якщо вони відчуваються добре, комфортно, або червоного кольору, якщо відчувають дискомфорт, тривогу.

"Клубочок дружби"

Діти сідають по колу, перший учасник намотує нитку на палець, після чого розповідає про те, що він найбільше любить і як зазвичай відпочиває. Потім кидає клубок іншій дитині. Гра продовжується доки клубок не потрапить до останнього учасника. У результаті в центрі утворюється "павутиння", "мережка", "єднальна нитка", яка об'єднує всіх учасників. Наступний етап - учасники змотують нитку у зворотному напрямку та ставлять питання дитині на протилежному її кінці. Цю ж вправу можна трохи змінити. Гравець, що передає нитку іншому учаснику гри і говорить йому "(ім'я учасника), ти мені подобаєшся, тому що..." так само робить кожний наступний гравець.. коли учасники розплутують "павутину", віддаючи клубок тому хто передав йому, і кожен гравець говорить "Дякую тобі, (ім'я учасника), за те, що ти вважаєш мене..." Ця вправа сприяє розвитку комунікативності учнів, вчить культурі спілкування та вмінню краще розуміти людей. Діти з розладами мовлення, які є учасниками цієї гри, бачать перед собою зразки спілкування, мають можливість почути їх кілька разів і самі приймають участь у процесі спілкування. Вони відчувають себе повноцінними членами колективу і колектив вчиться толерантно ставитись до дітей з особливими освітніми потребами. Отже, виконання подібних вправ на етапі формування класного колективу не тільки здружує дітей, а й сприяє розвитку комунікативної компетентності всіх, без винятку, членів колективу.

Одним з найперспективніших шляхів виховання і навчання учнів з особливими освітніми потребами, озброєння їх необхідними вміннями та навичками є впровадження активних форм і методів навчання, серед яких чільне місце посідають ігри. У грі розвивається мислення, уява, фантазія дитини і виникає потреба висловитись. Захопившись грою, діти не помічають, що навчаються.

Для розвитку навичок спілкування можна запропонувати дітям такі ігри - вправи:

" Скажи інакше"

Вчитель вимовляє нескладну фразу. Кожна група має передати її зміст іншими словами.

"Три слова"

Робота в групах чи парах. Ведучий називає будь-які три слова, не пов'язаних між собою за змістом. Необхідно скласти якомога більше речень із цими словами.

" Нісенітниця"

Учні об'єднуються у дві команди. Кожна команда складає оповідання, у якому є кілька нісенітниць. Завдання команди-суперниці: прослухати і знайти ці "помилки"

"Я почну, а ти продовжуй"

Гра в парах. Перший учасник починає речення, а другий продовжує, потім навпаки.

"Зіпсований телефон"

Діти об'єднуються у дві команди і за сигналом передають висловлювання. Переможе команда, яка швидше й без помилок передасть повідомлення.

"Логічний ланцюжок"

Перший, хто починає ланцюжок, називає будь-яке слово, другий додає слово і пояснює, як воно пов'язане з першим, і так далі. Наприклад: виделка - тарілка (щоб снідати) - ваза (теж виготовлена з фарфору) - вода (наливають у вазу) - річка (тече вода) - літо (добре влітку на річці) і так далі.

"Добре - погано"

Ця вправа навчає бачити протиріччя у предметах і явищах. Діти об'єднуються у дві команди: "Добре" та "Погано". Наприклад: дощ. Добре, що пішов дощ, - це означає настання весни. Погано, що він холодний. Добре, що дощ змиває пил з вулиць. Погано, що стоять калюжі. Добре, що почне рости травичка. Погано, що не підеш на прогулянку.

"Точка зору"

Учитель пропонує спробувати подивитися на світ очима когось іншого (наприклад: рибка очима маленької рибки; ліс очима зайчяти тощо).

"Доповни речення"

Орієнтовні речення

- Мені весело, коли... .
- Я люблю
- Я хочу ...
- Мені сумно, коли ...
- Мені соромно, коли ...
- Мені цікаво, коли ...

Усі ці завдання і вправи забезпечують формування і розвиток

комунікативних компетентностей особистості. Окрім цього, у дитини формується вміння навчатися, розвивається пізнавальний інтерес і бажання творити.

